

מהדורה למורה – מפתח תשובות

📚 לשון • תיכון – מהדורה למורה

מפתח לכל 3 המסלולים (רגיל • חנ"מ • עולים) ולכל המשחקים בחוברות התלמיד

מסלול רגיל

🕵️ בלש הטקסט

האשם/ה: אורי – אורי. בפתק יש מילת ויתור ("אף על פי ש"), מילת תוצאה ("לכן"), משפט מורכב עם פסוקית זמן ("כשראיתי") ופועל בלשון זכר ("מבקש") – טביעת האצבע הלשונית של מי שאוהב משפטים מורכבים ומילות קישור מכל הסוגים.

1. איזה יחס לוגי מבטא הצירוף "אף על פי ש" בפתק? ← ויתור (שולל: נועם)
2. מהו מבנה המשפט "התרגשתי כשראיתי את כולנו עומדים יחד מול השקיעה"? ← משפט מורכב – עם פסוקית זמן (שולל: יונתן)
3. מה מלמדת צורת הפועל "אני מבקש" על הכותב? ← הכותב מדבר על עצמו בלשון זכר (שולל: עדן)
4. איזה יחס מבטאת המילה "לכן" בפתק? ← תוצאה (שולל: נועם)

🗝️ צופן

1. התנדבו
2. מיינו
3. הדביקו
4. נכתבים
5. הוזמנו

המסר: בכל פועל מסתתר שורש – ובכל ספרייה מסתתר עולם 📚

🗺️ תחנות – קוד: קישור

1. כיכר היחסים: תוצאה → ק
2. רחוב הצירופים: אף על פי ש ↔ ויתור • כדי ש ↔ תכלית • אילו ↔ תנאי שלא התקיים • לעומת זאת ↔ ניגוד → י
3. גשר המשפטים: משפט מורכב → ש
4. שדרת הבניינים: נכתב ↔ נפעל • הדליק ↔ הפעיל • התלבש ↔ התפעל • סיפר ↔ פיעל → ו
5. מגדל השורשים: כ-ו-נ → ר

⏳🗂️ מיון

1. השנה החליטה מועצת התלמידים לחדש את פינת הקריאה בחצר.
2. תחילה נערך סקר בין התלמידים כדי לברר מה הם מעדיפים.
3. על פי תוצאות הסקר נבחרו פופים צבעוניים ומדף ספרים מעץ.
4. אולם התקציב לא הספיק לכל הרכישות.
5. לכן יזמו התלמידים יריד ספרים משומשים.

6. בסופו של דבר נחנכה הפינה בטקס קטן ומרגש.

- סיבה: כי • הואיל ו • מאחר ש
- ניגוד: אולם • לעומת זאת • אך
- תוצאה: לפיכך • משום כך

- פשוט: התלמידים קראו בספרייה עד הצלצול. • ביום חמישי תיפתח התערוכה בלובי.
- מחובר: הספרנית חייכה, והילדים נכנסו בשקט. • ירד גשם, אבל הטקס התקיים. • הלהקה ניגנה, והקהל רקד.
- מורכב: הספר שקראתי אתמול ריגש אותי. • כשהדלת נפתחה, כולם מחאו כפיים. • אני מקווה שתבואו לתערוכה.

נחשו ובדקו

1. איזו מילת קישור תבחר? ← אך. ההמשך: שיר כתבה "אך": יש ניגוד בין הזמן הארוך שעבר לבין התחושה שהכול קרה מהר.
2. איזו מילת קישור תבחר? ← ולכן. ההמשך: "המורים שלנו האמינו בנו, ולכן גם אנחנו התחלנו להאמין בעצמנו." האמונה של המורים הובילה לאמונה העצמית.
3. מה ישלים את המשפט? ← גם כאשר. ההמשך: "לא תמיד היה קל; גם כאשר התעייפנו, ידענו שיש מי שיעזור." העזרה הייתה שם למרות העייפות.
4. במה תבחר? ← "לסיום" – כי זהו משפט סיכום שאינו נובע ממה שלפניו. ההמשך: "לסיום, תודה לכל מי שהיה כאן בשבילנו – ולכל מי שעוד יבוא." הקהל מחא כפיים ארוכות.

יוצא דופן

1. מכיוון ש – היא מבטאת סיבה – השאר מבטאות תוצאה
2. התחיל – הוא בבניין הפעיל – הת׳ היא אות שורש (ת-ח-ל), השאר בהתפעל
3. פסוקית – היא אינה משפט עצמאי – היא חלק ממשפט מורכב
4. כדי ש – היא מבטאת תכלית – השאר מבטאות ויתור
5. הדליק – שורשו שלם (ד-ל-ק) – בשאר הו׳ האמצעית של השורש נעלמת (גזרת נחי ע״ו)

משחקי סיום

טריוויה: 1) אף על פי כן • 2) משפט מורכב • 3) כולם בבניין התפעל • 4) בגלל חילוף מקום (שיכול) של ת׳ התפעל עם עיצור שורקי • 5) סיבה • 6) בַּכְּתָה

נכון/לא נכון: 1) נכון • 2) לא נכון • 3) נכון • 4) לא נכון • 5) נכון • 6) לא נכון • 7) נכון • 8) לא נכון • 9) נכון • 10) לא נכון

מחסן מילים: (1) מאחר ש • (2) לפיכך • (3) אף על פי ש • (4) כיום • (5) ולכן • (6) בקיצור

בלש הניסוח: משום שסופת → אף על פי שסופת • הצוות הספרייה → צוות הספרייה • עשרים ושלושה תלמידות → עשרים ושלוש תלמידות • קהל המאזינים הקשיבו → קהל המאזינים הקשיב • לפיכך → לבסוף

מסלול חנ"מ

🕵️ בלש הטקסט

האשם/ה: תום – תום 🔗. בהודעה יש "כי" (סיבה) ויש "לכן" (תוצאה). זה הסגנון של תום.

1. איזו מילת סיבה יש בהודעה? ← כי (שולל: רוני)
2. כמה מילים יש בהודעה? ← הרבה מילים (שולל: דני)

🗝️ צופן

1. לכן
2. אבל
3. סיבה

המסר: מעולה! עכשיו הטקסט שלכם מחובר 🔗

🗺️ תחנות – קוד: רצף

1. תחנת הסיבה: ירד גשם → ר
2. תחנת התוצאה: נשארתי בבית → צ
3. תחנת הניגוד: אבל → ף

⏳🗂️ מיון

1. 🚌 יצאנו לטיול
2. ⛰️ טיפסנו על ההר
3. 🌅 ראינו שקיעה
4. 🏠 חזרנו הביתה

- סיבה 🟢: 🌧️ ירד גשם • 😴 הייתי עייף • 📚 למדתי הרבה
- תוצאה 🟤: ☂️ לקחתי מטרייה • 🛏️ הלכתי לישון מוקדם • ☑️ הצלחתי במבחן

🔮 נחשו ובדקו

1. איזו מילה מתאימה? ← אבל. ההמשך: "רציתי לבוא למסיבה, אבל הייתי חולה." יש כאן ניגוד ⚖️.
2. איזו מילה מתאימה? ← לכן. ההמשך: "הייתי חולה, לכן נשארתי בבית." זו תוצאה 🟤.
3. איזו מילה מתאימה? ← כי. ההמשך: "נשארתי בבית כי הייתי חולה." זו סיבה 🟢.

יוצא דופן

1. לכן – היא מראה תוצאה – השאר סיבה
2. ✍️ כתב – הוא בבניין פעל – השאר בנפעל
3. לכן – היא מראה תוצאה – השאר ניגוד

משחקי סיום

טריוויה: 1) לכן • 2) אבל • 3) כ-ת-ב • 4) התרגש

נכון/לא נכון: 1) נכון • 2) לא נכון • 3) נכון • 4) לא נכון • 5) נכון • 6) לא נכון

מחסן מילים: (1) לכן • (2) אבל • (3) ולכן

בלש הניסוח: צוות הספרייה הכינו → צוות הספרייה הכין • הספריית העיר → ספריית העיר • לכן → אבל

מסלול עולים חדשים

🕵️ בלש הטקסט

האשם/ה: אבל – אבל ⚖️. "בהתחלה היה לי קשה, אבל עכשיו טוב יותר." יש ניגוד בין העבר להווה.

1. "היה קשה". האם בגלל זה "עכשיו טוב"? ← לא, זו לא תוצאה (שולל: לכן)
2. האם "עכשיו טוב יותר" מסביר למה היה קשה? ← לא, זו לא סיבה (שולל: כי)
3. מה היחס בין "קשה" לבין "טוב"? ← ההפך – ניגוד (שולל: לכן)

🗝️ צופן

1. מסיבה
2. הדליקה
3. התרגשה
4. כתבנו

המסר: כל הכבוד! אתם קוראים עברית כמו בלשים 🕵️

🗺️ תחנות – קוד: עברית

1. תחנת "למה?": כי → ע
2. תחנת הקישור: כי ↔ סיבה – למה? • לכן ↔ תוצאה – מה קרה בגלל זה? • אבל ↔ ניגוד – משהו הפוך → ב
3. תחנת הבניינים: כתב ↔ פעל • דיבר ↔ פיעל • התלבש ↔ התפעל → ר
4. תחנת השורש: ל-מ-ד → י
5. תחנת המשפט: משפט מחובר → ת

⏳🗂️ מיון

1. בבוקר קמתי מוקדם.
2. אכלתי ארוחת בוקר.
3. אחר כך נסעתי לאולפן.
4. בערב חזרתי הביתה.

- משפט פשוט: אני לומדת עברית. • הילדים משחקים בפארק. • אני אוהב קפה חם.
- משפט מחובר: אני לומדת עברית, ואני גם עובדת. • היה קר, אבל יצאנו. • הוא בא, והיא הלכה.

נחשו ובדקו

1. מה היא תעשה? ← תתאמן עם חברה. ההמשך: נטליה תרגלה עם חברה משפטים כמו: "אני רוצה לעבוד כאן כי...".
2. איך היא תתחיל את התשובה? ← "אני רוצה לעבוד כאן כי...". ההמשך: נטליה ענתה: "אני רוצה לעבוד כאן כי אני אוהבת לעזור לאנשים."
3. מה הוא יגיד אחרי "אבל"? ← "אבל את מדברת ברור ועם הרבה רצון.". ההמשך: "...אבל את מדברת ברור. את מתקבלת!" נטליה שמחה מאוד.

יוצא דופן

1. שולחן – הוא לא מילת קישור
2. התלבש – הוא בבניין התפעל – השאר בפעל
3. ספר – הוא לא כינוי גוף
4. מכתב – שורשו כ-ת-ב – השאר מהשורש ל-מ-ד

משחקי סיום

טריוויה: 1) כל אחד מביא סיפור מהבית ומלמד את כולם • 2) הוא נותן דוגמאות • 3) הוא מסיים ומראה את התגובה של הקהל • 4) כי • 5) אותו שורש: ס-פ-ר

נכון/לא נכון: 1) נכון • 2) לא נכון • 3) נכון • 4) לא נכון • 5) נכון • 6) לא נכון • 7) נכון • 8) לא נכון

מחסן מילים: (1) אבל • (2) כי • (3) גם • (4) לכן

בלש הניסוח: התלמידים מספר → התלמידים מספרים • הבית הספר → בית הספר • לכן → אבל

לוודא

- "התחיל" – בניין הפעיל, שורש ת-ח-ל (הת׳ אות שורש) – לוודא שזו הגישה הנלמדת בכיתה.
- "הכין", "הקים", "הביא" – גזרת נחי ע״ו (הביא גם נחי ל״א).
- "אילו" – תנאי שלא התקיים (תנאי בטל/היפותטי); מינוח לפי ספר הלימוד.
- "משום ש" = סיבה; "משום כך" = תוצאה.
- "גם כאשר" – זמן + ויתור; יש ספרים שימיינו כוויתור בלבד.
- האקדמיה ללשון העברית נוסדה ב-1953; ועד הלשון – ב-1890.
- שיכול ת׳ בהתפעל עם עיצורים שורקיים (ס/ש/צ/ז) – הוסבר בפשטות.
- דגש בכ׳ של ״בַּכְּתָה״ – דגש חזק אחרי ה״א הידיעה שנבלעה.